

UNIVERSITY
OF TAMPERE

This document has been downloaded from
TamPub – The Institutional Repository of University of Tampere

 Publisher's version

The permanent address of the publication is
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201406061631>

Author(s):	Soini, Tiina; Nummenmaa, Anna Raija
Title:	Aikaa ajattelulle, tilaa keskustelulle : kirjoittamisretriitti
Main work:	Akateeminen ohjaus tohtorikoulutuksessa
Editor(s):	Soini, Tiina; Pyhältö, Kirsi
Year:	2012
Pages:	205-217
ISBN:	978-951-44-8971-6
Publisher:	Tampere University Press
Discipline:	Psychology; Educational sciences
School /Other Unit:	School of Education
Item Type:	Article in Compiled Work
Language:	fi
URN:	URN:NBN:fi:uta-201406061631

All material supplied via TamPub is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorized user.

AIKAA AJATTELULLE, TILAA KESKUSTELULLE

Kirjoittamisretriitti

Tiina Soini & Anna Raija Nummenmaa

Johdanto

Ajattelu ja kirjoittaminen kietoutuvat yhteen ja ovat monella tavalla akateemisen työn ytimessä. Kirjoitetun tekstin tuottaminen on myös keskeinen työprosessi tohtoriopiskelussa. Akateemisen kirjoittaminen ei viittaa tiettyyn yhteen kommunikoinnin tapaan vaan tekstiä tuotetaan moniin eri tarkoituksiin, jolloin tekstit ovat usein myös sisällöltään ja muodoltaan erilaisia. Esimerkiksi tieteellisen artikkelin kirjoitusasulle on yleensä ennalta määritellyt formaattinsa, jotka puolestaan perustuvat eri tieteenalojen kirjallisiin perinteisiin ja käytäntöihin.

Tekstituotosten tuottamisen lisäksi kirjoittaminen on myös menetelmä, joka mahdollistaa oman ajattelun analysoinnin, arvioinnin ja uudelleen jäsentämisen sekä ajatusten esittelyn muille tiiviissä ja johdonmukaisessa muodossa. Akateeminen kirjoittaminen onkin ytimeltään vuorovaikutteinen työprosessi, jonka avulla omaa tai yhteistä ajattelua kehitetään ja ajatusrakennelmia voidaan testata. Kirjoittaminen on myös tapa kasvaa tiedeyhteisön kulttuuriin ja osallistua sen toimintaan (Vygotsky 1982; Dysthe 2002). Vastaavasti tiedeyhteisön

toimijoiden kirjoittamiseen liittyvät käsitykset, käytännöt ja kulttuuriset normit, ohjaavat sitä, mihin, milloin ja miten kirjoittamista opitaan, opetetaan ja käytetään (Pyhältö & Soini 2008).

Taitavalle akateemiselle kirjoittamiselle on tyypillistä keskittymisen tiedon muokkaamiseen ja rakentamiseen, joka usein tarkoittaa tekstin kirjoittamista yhä uudelleen ja sen uudelleen jäsentämistä saadun palautteen suunnassa. Kirjoittaminen on jatkuvasti kehittyvä, monimutkainen taito ja siihen liittyy paljon niin sanottua hiljaista tai tahmeaa tietoa, jota on vaikea pukea sanoiksi tai suoraan siirtää esimerkiksi tohtoriopiskelijan käyttöön (Lonka 2003). Kirjoittamisen prosessista ei myöskään puhuta yleisesti asiantuntijayhteisöissä. Kirjoittaminen on edelleen monille hyvin yksityistä ja suojeltua aluetta. Vaikka kirjoittamiseen liittyviä ongelmia on epäilemättä runsaasti myös akateemista kirjoittamista ohjaavilla, niistä harvoin kerrotaan ohjattaville tai edes kollegoille. Kirjoittaminen on vuorovaikutusta, jossa oma ajattelu tulee näkyväksi ja altistuu näin samalla kritiikille. Tämä voi tuntua uhkaavalta sekä aloittelevista kirjoittajista että paljon kirjoittavista asiantuntijoista. Kirjoittaminen edellyttää myös aikaa ajattelulle ja osa ohjaajien ongelmista liittyy juuri ajankäyttöön; akateeminen työ muodostuu monista erilaisista velvollisuuksista. Käytettävissä oleva aika pirstaloituu pieniksi jaksoiksi; kirjoittamisen edellyttämää yhtenäistä aikakokonaisuutta ja rauhaa on usein vaikea löytää.

Tohtorikoulutettavat puolestaan ovat opettelemassa tieteellistä kirjoittamista ja monesti kokevat kirjoitetun tekstin tuottamisen vaikeana. Tutkimusprojektimme *Tohtoriopiskelijasta tieteelliseksi asiantuntijaksi* yhteydessä selvitimme tohtoriopiskelijoiden kokemuksia tieteellisestä kirjoittamisesta (Nummenmaa, Soini & Pyhältö 2008). Kirjoittamiseen liittyvät ongelmat olivat yhteydessä sekä opintojen pitkittymiseen, että opintojen keskeyttämistä koskeviin ajatuksiin. Tutkimustulosten mukaan yhdellä viidesosalla tohtoriopiskelijoista opiskelut olivat pitkittyneet ja opiskelu oli kestänyt yli 10 vuotta. Nämä opiskelijat erosivat muiden opiskelijoiden ryhmästä muun muassa

sen suhteen, että he kokivat opiskelun vähemmän kiinnostavana ja motioivana. Heille yleisempiä olivat myös kirjoittamiseen liittyvät blokit sekä viivyttely, joista he kertoivat seuraavaan tapaan: *”Lykkään usein kirjoittamisen aloittamista viime tinkaani”*; *”Kirjoitan vain silloin, kun olosuhteet ovat tarpeeksi rauhalliset”*; *”Aloitan kirjoittamisen ainoastaan, jos minun on pakko”*. Opiskelijat, joiden opinnot olivat pitkittyneet, kokivat olevansa vähemmän luovia ja tuotteliaita sekä arvioivat muita yleisemmin kirjoittamisen synnynnäiseksi taidoksi: *”Kirjoittamisen taito on synnynnäinen, kaikki eivät voi oppia sitä”* tai *”Kirjoittaminen on taito, jota ei voida opettaa”*. Lähes puolet tutkimistamme tohtoriopiskelijoita oli harkinnut jossain vaiheessa opiskelun keskeyttämistä. Ryhmä erosi myös monessa opiskeluympäristön sekä kirjoittamisen kokemiseen liittyvässä tekijässä niistä, jotka eivät olleet harkinneet keskeyttämistä. Kaikkiaan keskeyttämistä suunnitelleet opiskelijat kokivat muita yleisemmin kirjoittamiseen liittyviä ongelmia (Nummenmaa, Soini & Pyhältö 2008).

Kirjoittaminen osana tohtorikoulutuksen työprosesseja

Väitöskirjan kirjoittaminen edellyttää monien tutkimukseen liittyvien prosessien yhteensovittamista. Murray (1980) on esittänyt kirjoittamista kuvaavan mallin, jossa tausta-aineiston kokoaminen, lukeminen, analyysi ja yhdistäminen ovat koko ajan keskinäisissä suhteissa toisiinsa ja kirjoittamiseen, myös runsas kirjoittamiseen liittyvä tutkimus käsittelee usein juuri näitä tutkimustyön elementtejä suhteessa kirjoittamiseen (esim. Kwan, 2008). Kirjoittamisessa on kuitenkin aina kysymys myös yleisistä työprosesseista – motivaatiosta, suunnittelusta ja arvioinnista. Motivaatio viittaa hyvin yleisellä tasolla muun muassa siihen, mikä saa yksilön pyrkimään tavoitteisiinsa. Tavoitteisiin vaikuttaa se, minkälaisia kiinnostuksen kohteita opiskelijalla on tulevaisuuteensa nähden. Motivaatio on tärkein tekeminen

ja ryhtymisen yllyke ja sen puuttuminen puolestaan toiminnan este. Tämän vuoksi akateemisen kirjoittajan on tärkeä tiedostaa, miksi ja mitä varten hän kirjoittaa. On myös hyvä tunnistaa aikaisempia kirjoittamiseen liittyviä kokemuksia; esimerkiksi kouluaikaiset kielteiset kokemukset siirtyvät helposti ja usein tiedostamattomina akateemiseen kirjoittamiseen. Kirjoittaminen edellyttää suunnittelua sekä pidemmällä että lyhyemmällä aikajänteellä. Oman ajankäytön viikko- ja päiväsuunnitelmat edistävät yleensä tavoitteellista toimintaa myös kirjoittamisessa.

Akateemiseen työhön ja erityisesti akateemiseen kirjoittamiseen kuuluu vääjäämättä palaute, jonka antamiseen, vastaanottamiseen, analyysiin ja käsittelyyn on hyvä harjaantua niin ohjaajana kuin tohtoriopiskelijana. Kirjallinen tuote, joka kirjoittamisen tuloksena syntyy, on myös erilaisen ulkoisen arvioinnin ja palautteen kohteena. Ohjauksessa tämä kirjallisista tuotoksista saatu palaute on hyvä tunnistaa osaksi sitä palautteenannon kokonaisuutta, jonka tohtoriopiskelija toiminnastaan saa. Esimerkiksi artikkelista saatu vertaisarviointi saattaa tulla tulkituksi tuhoisasti – en osaa kirjoittaa, olen täysin epäonnistunut – mikäli sitä ei käsitellä analyttisesti osana muuta ohjausta.

Akateemista ohjauksesta on esimerkiksi englanninkielellä ilmestynyt erilaisia oppaita. Osa on suunnattu enemmän ohjaajille (Delamont, Atkinson & Parry 1997), osa taas sekä opiskelijoille että ohjaajille (Philips & Pugh 2000). Suurin osa oppaista keskittyy opiskelijan näkökulmaan – väitöskirjan suunnitteluun ja tieteelliseen kirjoittamiseen (Björk, & Räisänen 1996; Bolker 1998; Booth, Colomb & Williams 2003; Cryer 2003; Davis & Parker 1997; Dunleavy 2003; Murray 2002; Murray & Moore 2006). Nämä oppaat keskittyvät enemmän tieteelliseen kirjoittamiseen muotoihin. Kirjoittaminen ymmärretään niissä edelleen varsin usein yksilön prosessiksi, jota säätelee keskeisesti hänen henkilökohtaiset ominaisuutensa ja osaamisensa. Kirjoittaminen nähdään myös suhteellisen teknisenä suorituksena. Toki kirjoittamista säätelee esimerkiksi yksilön osaaminen ja tiedot,

kirjoittamisen ohjauksen kannalta olisi kuitenkin hyvä pohtia myös kontekstitekijöiden, esimerkiksi tilojen ja vuorovaikutuksen merkitystä tekstin tuottamiselle. Seuraavassa kuvaamme erään kirjoittamista tukevaan pyrkivän menetelmän, kirjoittamisretriitin ja esimerkin sen soveltamisesta.

Kirjoittamisretriitin olennaisuuksia

Kirjoittamisretriitti on kirjoittamisen tilaan – erityisesti kirjoittamiseen sekä yleisiin työprosesseihin (ks. Nummenmaa & Lautamatti 2004) keskittyvä uudenvuoden areena luovalle tieteelliselle kirjoittamiselle. Kirjoittamisretriitti on ohjattu prosessi, jonka tavoitteena on luoda rauhallinen aika ja tila kirjoittamiselle.

Osallistujia ohjataan

- Keskittymään johonkin ennalta suunnittelemaansa kirjoittamistehävään.
- Tutkimaan kirjoittamiseen liittyviä työprosesseja ja tunteita.
- Käyttämään kirjoittamista ajattelun välineenä.
- Kehittämään omaa kirjoittamistaan vertaispalautteen avulla.
- Lomittamaan kirjoittaminen muuhun työhön.

Murray ja Moore (2006) kuvaavat kirjoittamisretriitin olemusta seuraavasti:

Retriitti on

- Käytännöllinen järjestely varata tietty rajattu aika kirjoittamiselle.
- Tapahtuma, joka tuottaa intensiivisen, holistisen, symbolisen ja praktisen tuen kaikille kirjoittamisprosessin aspekteille.
- Tapahtuma, joka tunnistaa akateemisten kirjoittajien fyysiset, psykologiset, akateemiset ja kollegiaaliset tarpeet.

- Retriittiä kuvaa kova työ terveellisessä, nautinnollisessa ja stressittömässä ympäristössä.
- Retriitti mahdollistaa tieteellisen tuotoksen, mutta sen tavoitteena on saada aikaan pysyvämpi tottumus produktiiviseen kirjoittamiseen.
- Tapahtuma rohkaisee luovaan akateemiseen kirjoittamiseen (Murray ja Moore 2006; 76).

Kirjoittamisretriitti rakentuu sille ajatuksella, että intensiivinen työskentelyperiodi ja rauhallinen ympäristö edistävät luovaa kirjoittamisprosessia. Osallistujat muodostavat kirjoittajayhteisön, jolla on yhteinen tavoite, mutta jonka jäsenillä on myös omat erityiset tehtävänsä. Kirjoittamisretriitti mahdollistaa yksittäiselle kirjoittajalle oman kirjoittamistilan ja ajan, mutta samalla puitteet vuorovaikutteiselle vertaistuelle ja palautteelle. Palaute onkin keskeinen osa retriittityöskentelyä. Palautteen antaminen, vastaanottaminen ja käsittely ovat prosesseja, joihin retriitti tarjoaa mahdollisuuden osallistua hyvän tahtoisen ympäristössä. Murray ja Moore (2006) antavat kirjassaan *The handbook of academic writing. A fresh approach* yksityiskohtaisia ohjeita palautteen antamisen organisoinnista ja prosessin ohjauksesta.

Yleisemmällä tasolla kirjoittamisretriitti on perusolemukseltaan *ba*, tai kuten ruotsalaiset sitä kutsuvat *kolmas tila*. Ba viittaa fyysiseen, mentaaliseen tai/ja virtuaaliseen tilaan, jonka yksilöt, yhteisöt tai organisaatiot jakavat luodessaan uutta tietoa. Ba tärkein ominaisuus on vuorovaikutus. Tietoa eivät luo ainoastaan yksilöt; tietoa luodaan yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa. Ba on tila, jossa tietoa luodaan, mutta samalla tiedon luomisprosessi on itsessään ba luomisprosessi. (Nonaka, Konno & Toyama 2001).

Retriitin järjestelyistä

Kirjoittamisretriittien pituus voi vaihdella riippuen siitä, mitä tavoitellaan ja mikä on mahdollista. Osallistujat voivat olla samalta tieteenalalta tai eri tieteenaloilta; sillä ei ole suurta merkitystä, jos heillä on samantyyppinen tavoite – esimerkiksi artikkelin kirjoittaminen väitöskirjaan. Osallistujien määrä voi vaihdella muutaman hengen ryhmästä pariinkymmeneen osallistujaan. Retriitin järjestämiseen tarvitaan riittävät ulkoiset edellytykset työskentelylle, esimerkiksi tilat majoittumiseen ja yhteisille kokoontumisille. Keskeistä on, että jokaista osallistujaa varten löytyy oma rauhallinen paikka, jossa hän voi keskittyä kirjoittamiseen.

Retriitin yksi kantavia ideoita on osallistujien huolellinen valmistautuminen ennen retriitin alkamista. Keskeistä on määritellä etukäteen oma kirjoittamistehtävä ja tavoitteet. Jos kyseessä on väitöskirjan kirjoittamiseen liittyvä retriitti, ohjaajan on hyvä käydä opiskelijan kanssa neuvottelu siitä, mikä on työn kannalta mielekästä. Valmistautumiseen kuuluu myös se, että osallistuja hankkii etukäteen kaiken sen materiaalin, jota tarvitsee kirjoittamistehtävänsä mahdollistamiseksi. Retriitissä keskitytään kirjoittamiseen; sen aikana ei ole tarkoitus hakea tietoa, vaan analysoida olemassa olevaa aineistoa kirjoittamista varten (esimerkiksi osallistujien Internetin käytön voi rajoittaa tiettyihin ajankohtiin). Tämä ajan rauhoittaminen vain olemassa olevan tiedon prosessointiin, jäsentelyyn ja ajatteluun on keskeisen tärkeää – ja nykypäivän tutkimustyössä muulloin usein miltei mahdotonta.

Kirjoittamisretriitti on ohjattua toimintaa ja päivittäinen ohjelma muodostuu kirjoittamiseen virittäytymisharjoituksista, keskittymisestä omaan kirjoittamiseen sekä vertaispalautteen antamisesta ja saamisesta. Jokainen retriittipäivä sisältää yleensä seuraavat elementit: yhteisistunnot – kirjoittaminen – vertaispalaute – toiminnalliset aktiviteetit. Jokainen kirjoittamispäivä aloitetaan yhteisistunnolla, jossa orientoidaan johonkin kirjoittamiseen liittyvään kysymykseen kuten

esimerkiksi kirjoittamisen suunnittelu, kirjoittamisen genret tai miten käsitellä arvioijalta saatua kielteistä palautetta. Yksinkirjoittamiselle on hyvä varata runsaasti aikaa ja toisaalta kannustaa osallistua rajaamaan omat kirjoittamistavoitteensa järkevällä tavalla. Ohjelmaan sisältyvä muu luova toiminta tukee kirjoittamisen prosessia ja tarjoaa toisin tekemisen ja näkemisen paikkoja. Harjoitukset ja aktiviteetit voivat olla hyvin erilaisia (esim. keskittymiseen keskittyviä harjoituksia kuten jooga tai oleilua luonnossa). Niiden tavoitteena on rakentaa kirjoittamiselle otollista latautunutta, mutta rentoa mielentilaa ja tuottaa ryhmälle jaettuja kokemuksia, jotka parantavat vuorovaikutuksen laatua.

Jos kyseessä on sama alan jatko-opiskelijoille suunnattu retriitti, ohjaajat toimivat kirjoittamisen ohjaajina. Opiskelijoille suunnatun retriitin voi pitää myös joku toisen alan akateemiseen kirjoittamiseen sitoutunut asiantuntija. Prosessille on kaiken kaikkiaan eduksi, jos mukana on ulkopuolinen ohjaaja, joka voi toimia esimerkiksi yleisten työprosessin sekä vapaiden aktiviteettien ohjaajana.

Erilaisia retriittejä ja yksi esimerkki

Omat kokemuksemme retriiteistä liittyvät muutaman tieteellisen kirjan kirjoittamiseen. Kansainvälisellä kirjoittajajoukolla kirjoitetun teoksen yhteydessä järjestimme kaksi retriittiä. Kyseisen ongelmaperustaista oppimista käsittelevän kirjan kirjoittamisprosessi kokonaisuutena sekä retriitit osana tätä prosessia on kuvattu artikkelissa (Moore & Barrett 2010). Retriitit järjestettiin elokuussa vanhassa suomalaisessa maalaistalossa Mönninvaaralla. Osallistujia oli 10 ja he edustivat eri tieteenaloja ja kansallisuuksia. Retriitit sijoituivat kirjan kokonaisprosessissa kahteen eri vaiheeseen: kirjan alustava suunnittelu, jossa keskeistä oli ideointi ja alustavien ehdotusten prosessointi.

Kuvaamme lyhyesti esimerkkinä toimivan kirjaprosessin toista retriittiä, johon tulimme alustavien käsikirjoitusten kanssa ja keskityimme vertaisarvioinnin kautta kirjoittamaan artikkeleita jäsenlerympäähän muotoon. Päivä alkoi yhdessä nautitulla aamiaisella, minkä jälkeen kävimme yleensä keskustelun päivän teemasta ja tavoitteista. Tämän jälkeen siirryimme työskentelemään artikkelin kirjoittamisen parissa. Koska tähän kirjaan artikkelit kirjoitettiin partnerin kanssa, kiinnitettiin erityistä huomiota yhteiskirjoittamiseen. Lounaan jälkeen yleensä siirryimme koko ryhmänä keskustelemaan kirjan perusideoista ja niiden edelleen kehittelystä. Välillä uitiin, tehtiin kävelyretkiä, poimittiin metsässä sieniä ja marjoja. Jotkut innokkaat golfaajat viettivät yhden iltapäivän golfradalla, toisten lämmittäessä savusaunaa. Ohjelmaan oli varattu yleensä iltaisin aikaa toisten kirjoitusten lukemiseen, ja tällaisen illan jälkeen palautekeskustelut käytiin yleensä heti aamulla. Kansainväliselle, kiireiselle kirjoittajaryhmälle retriitti tarjosi mahdollisuuden kasvokkaiseen vuorovaikutukseen ja ideoiden aitoon yhdessä kehittelyyn, joka usein tällaisissa projekteissa jää hyvin ohueksi.

Olemme kokeilleet kirjoittamisretriittiä myös tutkimusryhmän vetäytymisenä muutamiksi päiviksi kirjoittamaan esimerkiksi tutkimusraporttia. Tällaisissa tutkimusryhmän retriiteissä keskeisintä on pysähtyminen omien tutkimushavaintojen äärelle ja niiden jäsentäminen laajempaan kehikseen sekä myös ryhmän tulevaan tutkimukseen. Arkisen tutkimustyön sujuminen tutkimusryhmässä edellyttää tiettyjen rutiinien muodostumista. Keskinäinen vuorovaikutus perustuu usein vahvalle oletukselle siitä, että muut ryhmän jäsenet ajattelevat ja tulkitsevat asioita samansuuntaisesti. Näin tutkimusryhmän sisälle voi muodostua illuusio yhteisymmärryksestä esimerkiksi tulkinnan viitekehiksenä toimivien käsitteiden tai tulosten merkityksen suhteen. Myös ryhmän nuorten tutkijoiden ja jatko-opiskelijoiden näkemykset saattavat tulla sivuutetuiksi. Kirjoittamalla kunkin ryhmän jäsenen ajatukset saadaan näkyviin. Kirjoittamisretriittiin vetäytyminen ja

tekstien käsittely siellä mahdollistaa tutkimusryhmän dialogin, jossa kunkin kokemukset ja näkemykset saadaan ryhmän kirjoittamistyössä käyttöön ja käsitteet, rutinoituneet ajatuskulut ja tulkinnat kyseenalaistuvat ja rikastuvat.

Kirjoittamisretriitti oppimisen tilana

Kirjoittajaretriittejä voidaan järjestää hyvin eripituisina, erilaisille kohderyhmille ja osittain erilaisin tavoittein. Esimerkiksi kirjoittamisretriitit, jossa osallistujilla on yhteinen projekti, muotoutuu erilaiseksi kuin retriitti, jossa jokainen työskentelee oman kirjoittamistehtävänsä kanssa. Nämä kehystekijät otetaan huomioon retriitin suunnittelussa. Yhteisenä ytimenä on kuitenkin kaikissa retriiteissä kehittyä kirjoittajana. Tämän yhteisen tavoitteen kaikki osallistujat voivat jakaa. Tohtoriopiskelijoiden kirjoittajaretriitit voivat toimia hyvin osana tohtorikoulutusta. Vaikka tohtorikoulutuksessa järjestetään tieteellisen kirjoittamisen koulutusta, se kohdistuu usein enemmän tuotteeseen kuin työprosessiin. Kirjoittamisretriiteistä voivat hyötyä erityisesti ne opiskelijat, joilla on kirjoittamiseen liittyviä ongelmia. Heille retriitti voi tarjota uuden näkökulman kirjoittamisen prosessiin ja itseensä kirjoittajina. Eri alojen tutkijoiden ja opettajien on myös hyvä silloin tällöin voivat irrottautua joksikin aikaa arjen hektisyydestä ja varata aikaa kirjoittamiseen. Kirjoittamisretriitti voi toimia ammatillisen kehittymisen foorumina, jossa kollegiaalista oppimista voidaan hyödyntää hyvin konkreetilla tavalla.

Kirjoittamisretriitti keskittyy vaikuttamaan niihin seikkoihin, jotka usein kirjoittamisessa – ja myös muussa akateemisessa työssä – jäävät kiireen ja työn pirstaloitumisen vuoksi puuttumaan. Retriitissä järjestetään aikaa ja väljyyttä ajattelulle, samanaikaisesti tehtävät ovat rajattuja ja tavoitteena on saada ne valmiiksi, eli itse määriteltyn pisteeseen asti, retriitin aikana. Kirjoittamisretriitissä on mahdollista

pohdiskella kirjoittamista sekä sisältöjen että kirjoittamisen prosessin näkökulmasta ja huomata näiden suhde toisiinsa, esimerkiksi intensiivinen yksin kirjoittaminen voi olla tarkoituksenmukaista tietyissä sisällöissä ja kirjoittamisen tavoitteissa, kun taas ryhmän kirjoittamisprosessi tuottaa joihinkin tarkoituksiin relevantimpaa sisältöä.

Retriitissä on mahdollista oppia itsestään kirjoittajana, esimerkiksi itsereflektion ja hyväntahtoisen palautteen avulla kyseenalaistaa haittaavia käsityksiään omista kyvyistä tai omasta kirjoittamisprosessista. Tärkeää on myös oppia antamaan palautetta muille. Kirjoittamisretriitin voi toki pitää myös itsekseen ja näin varmaan monet akateemiset asiantuntijat tekevätkin. Ohjauksellinen retriitti tarjoaa kuitenkin toisenlaisen veräytymisen ja vertaistuen mahdollisuuden – ba:n. Siinä myös korostuu ja tulee, esimerkiksi välittömän palautteen avulla, näkyväksi kirjoittamisen vuorovaikutteinen luonne. Ohjauksen tukena kirjoittamisretriitti voi palvella samanaikaisesti sekä ohjaajien että ohjattavien kirjoittamiseen liittyviä tarpeita.

Lähteet

- Björk, L. & Räisänen, C. 1996. *Academic Writing. A university writing course*. Lund: Studentlitteratur.
- Björk, L., Bräuer, G., Rienecker, L. & Järgensen, P. S. 2003. *Teaching academic writing in European higher education. Studies in writing*. Kluwer Academic Publishers
- Boice, R. 1990. *Professors as writers. A self-help guide to productive writing*. Oklahoma: New Forums Press inc.
- Boice, R. 1993. Writing blocks and tacit knowledge. *Journal of Higher Education*, 64, 19–54.
- Bolker, J. 1998. *Writing your dissertation on fifteen minutes a day. A guide for starting, revising and finishing your doctoral thesis*. New York: Henry Holt and Company.
- Booth, W.C., Colomb, G.G. & Williams, J.M. 2003. *A craft of research*. Chicago: University of Chicago Press.

- Cryer, P. 2003. *The research student's guide to success*. Maidenhead: Open University Press.
- Davis, G.B. & Parker, C.A. 1997. *Writing the doctoral dissertation*. New York: Barron.
- Delamont, S., Atkinson, P. & Parry, O. 1997. *Supervising the PhD. A guide to success*. Baltimore: Open University Press.
- Dunleavy, P. 2003. *Authoring a PhD. How to plan, draft, write and finish a doctoral thesis or dissertation*. Hampshire: Palgrave.
- Dysthe, O. 2002. Professors as mediators of academic text cultures. An interview study with advisors and master's degree students in three disciplines in a Norwegian University. *Written Communication* 19, 492–544.
- Kwan, B.S.C. 2008. The nexus of reading, writing and researching in the doctoral undertaking of humanities and social sciences: Implications for literature reviewing. *English for Specific Purpose*, 27, 42–56.
- Lonka, K. 2003. Helping doctoral students to finish their theses. Teoksessa L. Björk, G. Bräuer, L. Rienecker, G. Ruhmann, & P. Stray Jørgensen, (Toim.) *Teaching academic writing across Europe*. Dordrecht, The Netherlands: Kluwer University Press, 113–131.
- Moore, S. & Barrett, T. 2010. How we wrote this book. A PBL approach to collaborative writing. Teoksessa T. Barret & S. Moore (Toim.) *New Approaches to Problem-based Learning: Revitalising Your Practice in Higher Education*. New York: Routledge, 266–278.
- Murray, D. 1980. *Learning by teaching. Selected articles on writing and teaching*. Portsmouth, NJ: Boynton/ Cook Publisher.
- Murray, R. 2002. *How to write a thesis*. New York: Open University Press.
- Murray, R. & Moore, S. 2006. *The handbook of academic writing. A fresh approach*. New York: Open University Press.
- Nonaka, I., Konno, N. & Toyama, R. 2001. Emergence of "Ba". A conceptual framework for continuous and self-transcending process of knowledge creation. Teoksessa I. Nonaka & T. Nishiguchi (Toim.) *Knowledge emergence. Social, technical and evolutionary dimensions of knowledge creation*. Oxford: Oxford University Press.
- Nummenmaa, AR & Lautamatti, L. 2004. *Ohjaajana opinnäytetöiden työprosessissa. Ryhmäohjauksen käytäntöä ja teoriaa*. Tampere: Tampere University Press.
- Nummenmaa AR., Soini T. & Pyhältö K. 2008. *Tarjoutmia Tampereen yliopiston tohtorikoulutukseen*. http://www.uta.fi/otuke/materiaalit/Tarjoutmia_valmis.pdf
- Phillips, E.M. and Pugh, D.S. 2000. *How to get a PhD- A handbook for students and their supervisors*. Buckingham: Open University Press.

- Pyhältö, K. & Soini, T. 2008. Tohtoriopiskelijasta tieteelliseksi asiantuntijaksi. Teoksessa AR. Nummenmaa., K. Pyhältö & T. Soini (Toim.) Hyvä tohtori! Tohtorikoulutuksen rakenteita ja prosesseja.
- Vygotsky, L. S. 1982. *Ajattelu ja kieli*. Helsinki Weilin+Göös.